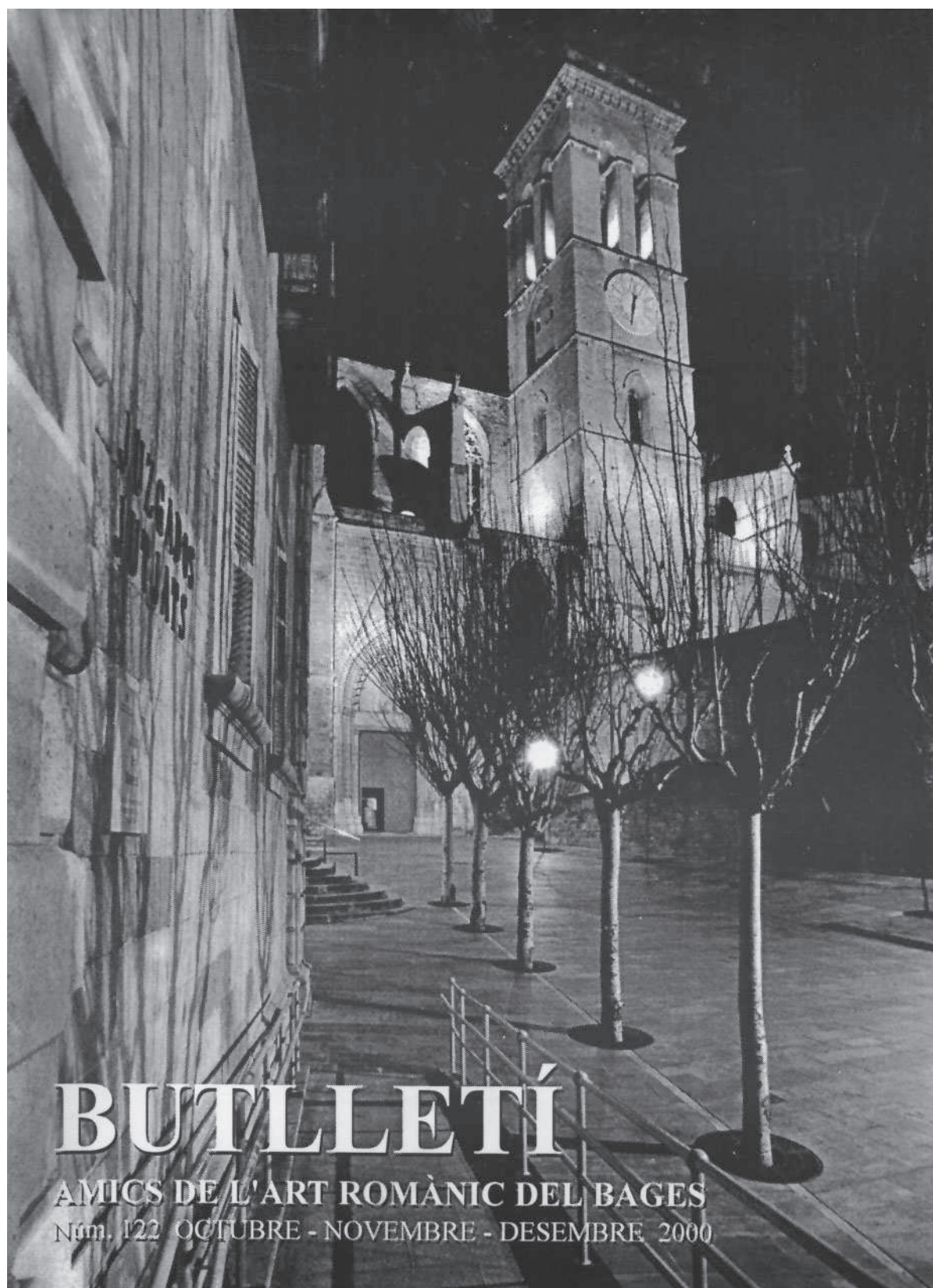

BUTLLETÍ

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES

Núm. 122 OCTUBRE - NOVEMBRE - DESEMBRE 2000

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES

Butlletí núm. 122 OCTUBRE - NOVEMBRE - DESEMBRE DE 2000

Equip

Edició: AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES

Baixada de La Seu, 3

Telèfon: 938750455

Fax: 938731606

E-mail: jot_aar@geocities.com

Adreça Internet: <http://www.geocities.com/RainForest/6547>

Coordinació: JOAN BADIA

Redacció: Joan Badia, Enric Castells, Jaume Capdevila.

Composició: ENRIC CASTELLS

Correcció: GABRIEL MORA

Dipòsit legal: B-35519-84

Tiratge: 400 exemplars

Col.labora:

Ajuntament de Manresa

Portada

Primer Premi del Concurs de fotografia MANRESA MEDIEVAL

Foto: Ignasi Rubinart

Editorial

El passat 10 de Novembre de 2000 tinguèrem l'honor de poder celebrar, en el marc del Saló de Plens de l'Ajuntament de Manresa, l'acte de commemoració dels 20 anys d'AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES. Dues dècades d'història d'una entitat, forjada amb l'esforç i la il·lusió d'un col·lectiu de persones agrupades sota una mateixa afecció.

20 anys, doncs, són un motiu prou escaient per fer un reposat balanç d'aquesta etapa. Ja fa dies que ho hem anat fent, amb la celebració de diverses activitats, amb reeixida participació de socis i simpatitzants.

Cal un merescut record del que Amics de l'Art Romànic del Bages ha aportat, a través de les seves manifestacions culturals, per a l'enriquiment de la cultura de la nostra comarca. Cultura és clar, ha estat i serà l'objectiu de l'associació, com també ho han estat l'esperit didàctic, la solidaritat, la igualtat, la democràcia, el nacionalisme, la natura i el progrés. Perquè més enllà dels tòpics, una entitat és quelcom més que un col·lectiu de persones agrupades sota una mateixa afecció.

En l'espai que ens separa d'ençà de la nostra fundació, han estat moltes les persones, entitats i estaments que ens han fet costat. Avui, amb la temença d'oblidar-nos d'algú, només podem dir-los gràcies a tots. Cal agrair-los tots aquests anys de recolzament i amistat.

En el meu agraïment, però, crec just de recordar, o si més no de fer esment especial als anteriors Presidents d'Amics de l'Art Romànic del Bages, representants, com jo avui, del sentir dels socis i simpatitzants. Ells han estat els qui en les successives etapes, amb el suport dels companys i companyes de Junta, han portat el rumb d'aquest projecte amb mà valenta.

Gràcies, *Jaume Soldevila, Jaume Pons, Francesc Villegas, Carme Torras i Jordi Torras*, per les vostres etapes de presidència. Gràcies per lliurar-nos aquest llegat ple d'amor a l'Art, i gràcies novament pel vostre suport, encara present en un munt d'activitats.

El nou segle ens obre una nova etapa, amb noves polítiques de gestió adaptades als temps actuals, amb els mitjans tècnics i les eines didàctiques pròpies de la revolució tecnològica que la nostra societat ha impulsat els darrers anys.

Amb l'ajut del que ara tenim a l'abast, Amics de l'Art Romànic del Bages seguirà, amb renovada il·lusió, contribuint en l'àmbit de la cultura de la nostra comarca, estudiant i donant a conèixer l'art i la història medievals, sense deixar de banda el respecte per la convivència i l'amistat que ens han de permetre el nostre lloc a la societat del demà.

Enric Castells i Rufas
President

MANRESA MEDIEVAL

Història, Art i Cultura a l'Edat Mitjana

Joan Badia i Guitart

El dia 17 de desembre de l'any 2000, amb el Dinar del Soci, va tenir lloc l'últim acte inclòs en el Curs de Cultura Manresa Medieval. Aquest dia, molts dels que érem allí presents, vàrem tenir una sensació especial, ja no tan sols per el bon Dinar Medieval que estàvem assaborint, ni per la bona ambientació que entre tots havíem aconseguit; aquest dinar era quelcom més, era la fi a un projecte anomenat Manresa Medieval, que des de principis de l'any 1999, la Junta Directiva dels Amics de l'Art Romànic del Bages havia anat forjant.

La idea va sorgir l'any 1999, quan ens plantejàvem què calia fer per celebrar els 20 anys de vida de la nostra entitat, fet que justament s'esqueia el dia 4 de novembre de l'any 2000. Tots els membres de la Junta estàvem d'acord que volíem celebrar-ho de manera ben especial. Ben aviat ens posàrem d'acord: calia elaborar un projecte per treballar un tema que no s'havia tractat mai en els Curs de Cultura que anualment organitzem l'entitat. El tema triat del Curs fou el de la Manresa Medieval, que caldria tractar amb la seva màxima amplitud, i això significava que es poguessin fer activitats de diferents nivells, i activitats adreçades a totes les edats. Ben aviat ens hi vàrem engrescar i va sortir un ambiciós projecte, que finalment s'ha pogut dut a terme satisfactòriament gairebé en la seva totalitat.

Manresa Medieval va comptar amb un logotip propi, disseny especial de l'amic i soci de l'entitat, Jaume Soldevila, al qual li restem molt agraïts per la seva important col·laboració.

Ara quan Manresa Medieval ha arribat a la seva fi, és l'hora de fer-ne una valoració, i el seu resultat, mirat globalment, creiem que ha estat força positiu. En general en la majoria d'activitats hi ha hagut molt bona participació, com és el cas de les diferents Conferències efectuades en el primer i segon cicle a la sala de l'Auditori de la Fundació Caixa Manresa i en el tercer i quart cicle a la Sala del Montepio de Conductors.

Un altre acte, que comptà amb una important participació ciutadana, fou l'exposició sobre els 20 anys dels Amics de l'Art Romànic del Bages. Aquesta exposició va tenir lloc a la sala d'exposicions Sant Domènec, i aplegà un gran nombre de fotografies i objectes que formen part de la història i de la vida de la nostra entitat al llarg d'aquests 20 anys.

Visita a l'exposició
20 ANYS AARB
Ha estat una de les
exposicions més
visitades l'any 2000.

Les tasques de muntatge de
l'exposició varen durar varies
setmanes prèvies a la data
d'inauguració.

Articles

D'altra banda, cal remarcar que durant el Curs Manresa Medieval es realitzaren també diferents Itineraris i Visites guiades, que serviren per completar i conèixer "in situ" els detalls del que conservem del nostre passat medieval a la ciutat de Manresa.

Aquestes activitats, encara que més minoritàries quant a la seva participació, també desvetllaren l'interès de tots els presents, els quals segurament descobriren aspectes inèdits o desconeguts per a ells.

Els itineraris han estat activitats molt acceptades pel públic, i han permès acostar el coneixement dels indrets medievals de la ciutat.

Visita Guiada
CLAUSTRE DEL
CONVENT DE LES
CAPUTXINES

Articles

Una experiència molt interessant i inèdita fou el muntatge que, amb la col·laboració del C.A.E, es va fer del Joc de Ciutat adreçat als nois i noies dels centres d'esplai, d'escoltisme o grups de Mijac. En aquest Joc hi varen participar un total de 350 nois/es de 9 a 16 anys, els quals van tenir l'oportunitat de conèixer de forma lúdica el passat de Manresa Medieval. Val a dir que molts dels participants anaven disfressats convenientment per a l'ocasió, i que aquesta experiència va deixar un molt bon regust tant als participants com als organitzadors.

JOC DE
CIUTAT
Més de 300
nens hi
participaren,
la majoria
amb
disfresses
d'ambientació
medieval.

Com a Entitat ens vam plantejar dos importants objectius d'aquest Curs de Cultura: Un primer objectiu era que Manresa Medieval arribés a un nombre important de persones, de totes les edats, i un segon objectiu fou que les activitats que es fessin tinguessin un bon nivell cultural, i a la vegada que fossin assequibles per un sector més ampli de públic, interessat en conèixer la història medieval de la nostra ciutat.

Aquests dos objectius creiem que en gran part s'han acomplert; l'alt nivell demostrat per els conferenciants, David Olivares, Dra. Anna Orriols, Marc Torras, Francesc Villegas, Raquel Valdenebro, Dr. Mn. Josep Gasol, Dr. Joaquín Yarza, i Dra. Francesca Español, i els seus coneixements de la temàtica tractada, han desvetllat de ben segur l'interès de molts de nosaltres per aprofundir en les matèries tractades i ens han fet conèixer de ben a prop el passat medieval de la nostra ciutat.

David Olivares

Anna Orriols

Articles

Marc Torras

Francesc Villegas

Raquel Valdenebro

Dr. Josep M. Gasol

Dr. Joaquín Yarza

Dra. Francesca Español

D'altra banda cal parlar dels Concursos, un de Cultural a la premsa escrita i l'altre de Fotografia. En el Concurs de Cultura, vàrem comptar amb la inestimable col·laboració del diari Regió 7. Setmanalment en l'exemplar del divendres i durant un període de mig any aproximadament, sortia al diari una pregunta que feia referència a la història medieval de Manresa i que els lectors podien respondre entre quatre possibilitats. La col·laboració del diari Regió 7 hi fou tota; creiem que fou també, un espai llegit per molts lectors, i era a la vegada, una manera de donar a conèixer petits aspectes desconeguts de la nostra història medieval, que arribaven a molta gent.

MANRESA MEDIEVAL

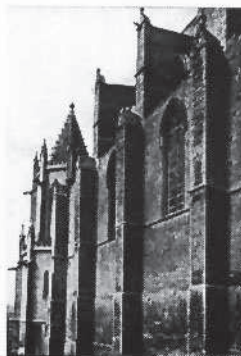
La resposta

La resposta correcta a la pregunta de la setmana passada: *Com es deia l'arquitecte de la Seu?* és la: **b: Berenguer de Montagut**

El guanyador ha estat: **JOAN BADIA**, de Santpedor

Una mica d'història ...

Tenim ben poques referències relatives a la vida i obra de **Berenguer de Montagut**. Només podem dir que era natural de Barcelona i que, en el seu moment va ser considerat com a un bon arquitecte. Va signar el contracte per la direcció de les obres de la Seu el 30 de juny de 1322 i també va treballar a Manresa en la direcció de les obres del pont nou i de l'església del Carme. Fora de Manresa, la seva

La pregunta de la setmana ...

número 2 / 25-12-99

Quin any va tenir lloc el trasllat dels *cassos sants*?

- a: 1492 b: 999
c: 1223 d: 1372

Resposta:

Envieu la vostra resposta, indicant Nom, Cognom, Adreça i Telèfon a:
Club Regió 7 / Concurs de Cultura Medieval dels AARB
Sant Antoni Maria Claret, 32-40 / 08240 MANRESA

Amb la col·laboració del diari REGIÓ7, cada divendres es proposaven preguntes com aquesta

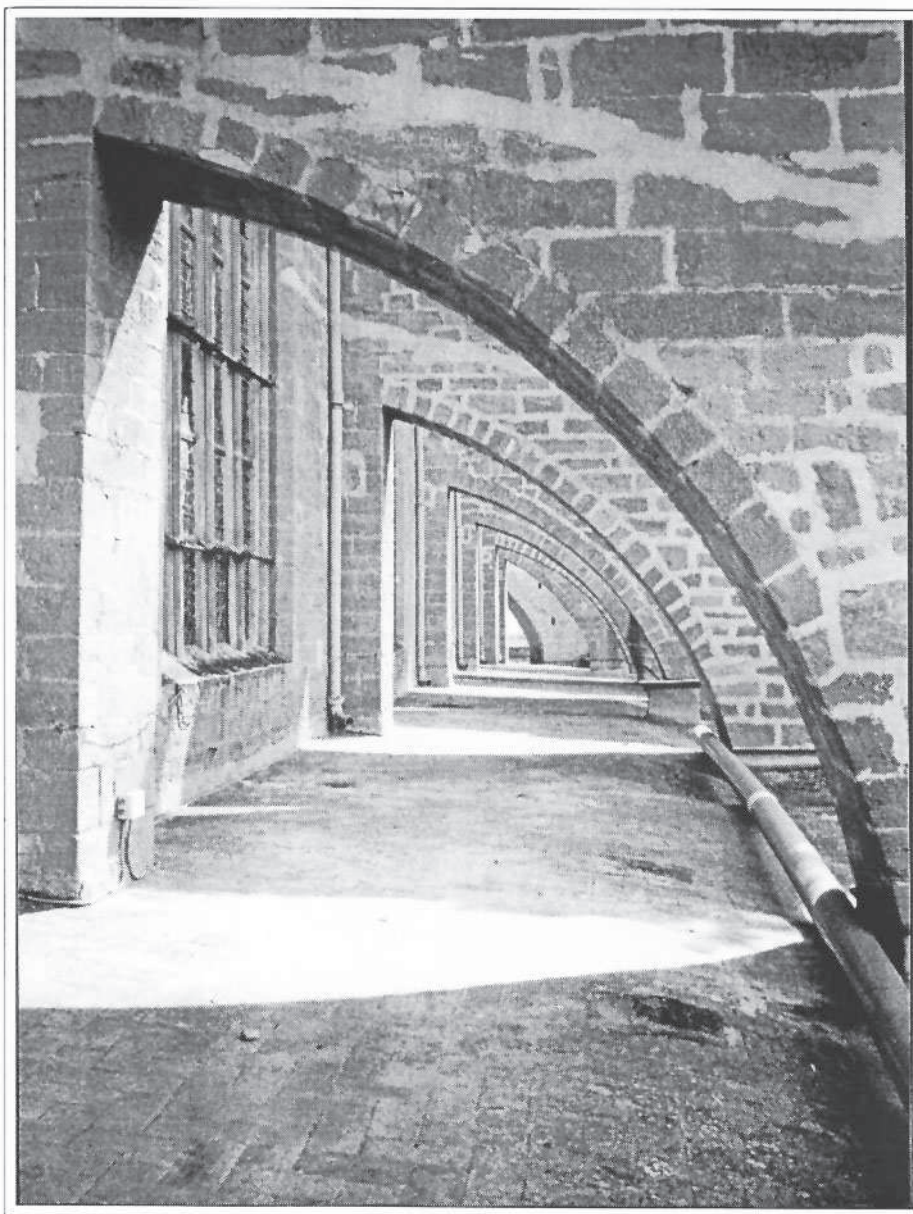
Articles

Un altre important Concurs, ha estat el de Fotografia "Manresa Medieval", en el qual vàrem comptar amb la col·laboració de Foto Art Manresa, i que va suposar rebre un seguit de fotos inèdites, les quals van ser exposades a la Biblioteca del Casino de Manresa, durant la Festa Major d'Estiu de la nostra ciutat.

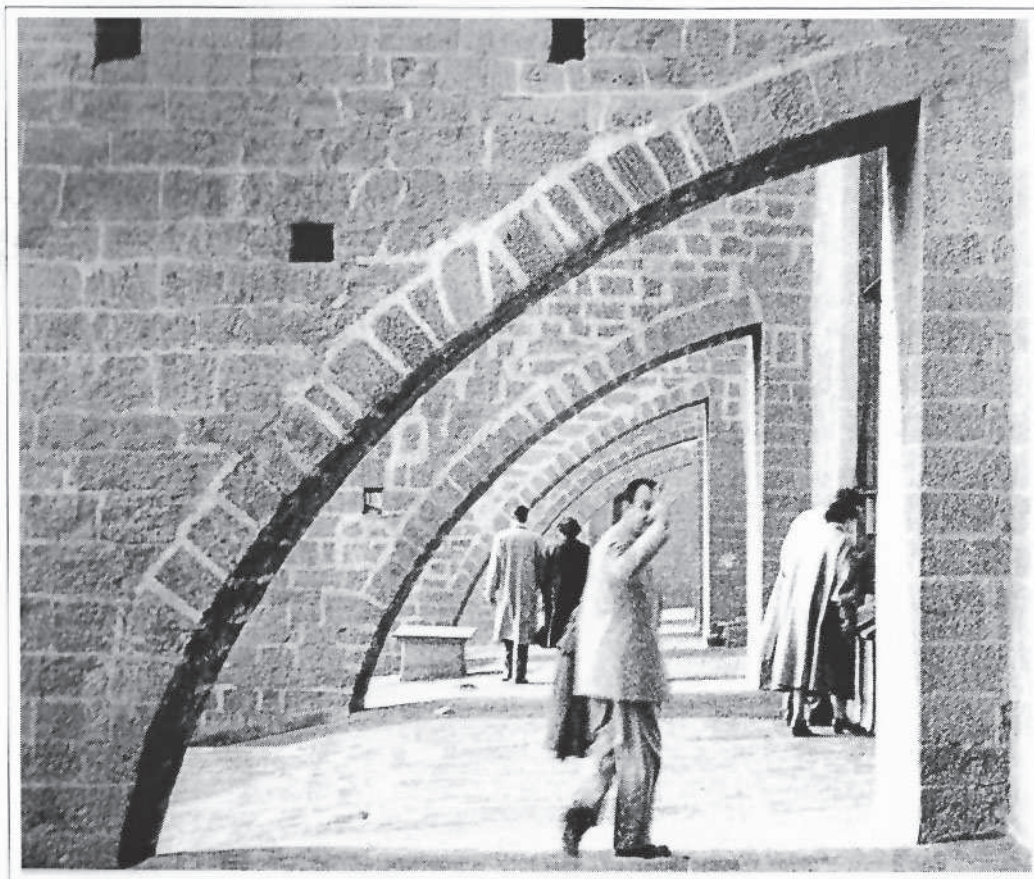
Voldríem aprofitar aquestes ratlles per agrair la participació de tots els concursants, i donar els noms dels guanyadors del Concurs de Fotografia.

Millor Fotografia ART ROMÀNIC
Ignasi Rubinart i Pujol

Premi INFANTIL / JUVENIL
Esteve Badia i Orive

Tercer Premi
Ramón Sanllehí i Roig

Segon Premi
Ferran Faja i Puig

Primer Premi
Ignasi Rubinart i Pujol

Un altre tema important que cal remarcar, és el de les Publicacions "Manresa Medieval". Hem de fer esment de tres importants publicacions, la Carpeta dossier, la Publicació del Llibre Manresa Medieval, i el Crèdit Escolar.

La Carpeta dossier, és un recull a tall de resum de les activitats que fèiem durant el Curs de Cultura. Val a dir que a cada Conferència, Itinerari o Visita es va lliurar a cada participant un full que resumia l'activitat tractada. El conjunt de tots ells configuraven el que és la Carpeta dossier Manresa Medieval.

Ja a les acaballes de l'any 2000, una de les darreres activitats fou la presentació a Manresa, per part de la Fundació Caixa de Pensions, de l'exposició "La Vida als Castells". Aquesta exposició itinerant va ser sol·licitada a la Fundació per els Amics de l'Art Romànic del Bages per tal que pogués incloure's en els actes d'aquest Curs de Cultura.

Encara que ja acabades les activitats de la Manresa Medieval, tenim pendents dues importants publicacions. En la primera publicació, dirigida des dels Amics de l'Art Romànic del Bages, volem recollir en un Llibre tot el contingut global treballat en les diferents conferències, visites i itineraris de la Manresa Medieval,

i per el qual comptem amb la col·laboració de tots els conferenciants. Aquesta publicació especial, creiem que pot resultar un treball molt interessant per a tots els estudiosos i els afeccionats a la història i l'art medieval, ja que recollirà més àmpliament tots els temes tractats en el Curs de Cultura Manresa Medieval.

L'altra publicació que resta pendent va adreçada als nois i noies de primer cicle d'ESO. Un equip de l'Entitat fa temps que està elaborant un treball que creiem serà del tot útil per a les escoles de la nostra ciutat i comarca que vulguin conèixer de prop la història medieval de Manresa. De ben segur que si aconseguim desvetllar l'interès dels més joves en aquests temes, aconseguirem un dels objectius proposats en aquest Curs de Cultura.

Per últim, només ens queda felicitar a totes les Institucions, Entitats, persones i membres de la Junta Directiva dels Amics de l'Art Romànic, que han col·laborant en la bona marxa d'aquest ampli Curs de Cultura. Sense la seva important aportació, aquest Curs de Cultura no hagués estat possible. Amb el desig de no oblidar-nos de cap col·laboració, a tots ells **MOLTES GRÀCIES**.

MANRESA MEDIEVAL

Coordinació i Direcció: Enric Castells i Joan Badia

<i>Equip Directiu:</i>	Pere Puig	Marc Torras	Carme Torras
	Jaume Moya	Francesc Villegas	Raül Miras
	Josep M. Font	Baltasar Corrons	Francesc Gasol
	Jesús Sagués	Josep M. Ballonga	

<i>Col·laboraren:</i>	Ajuntament de Manresa	Regió7
	Fundació Caixa Manresa	Foto Art Manresa
	Fundació Caixa de Pensions	Cine Club Manresa
	Biblioteca del Casino	Arxiu H.C. de Manresa
	CAE, F. i S. Sòcio-Culturals	

I els molts altres particulars i col·lectius que en cada activitat han participat per al seu muntatge i divulgació.

SANTA MARGARIDA

La desapareguda capella de can Servitge (avui can Batlle)

Jaume Capdevila i Plans

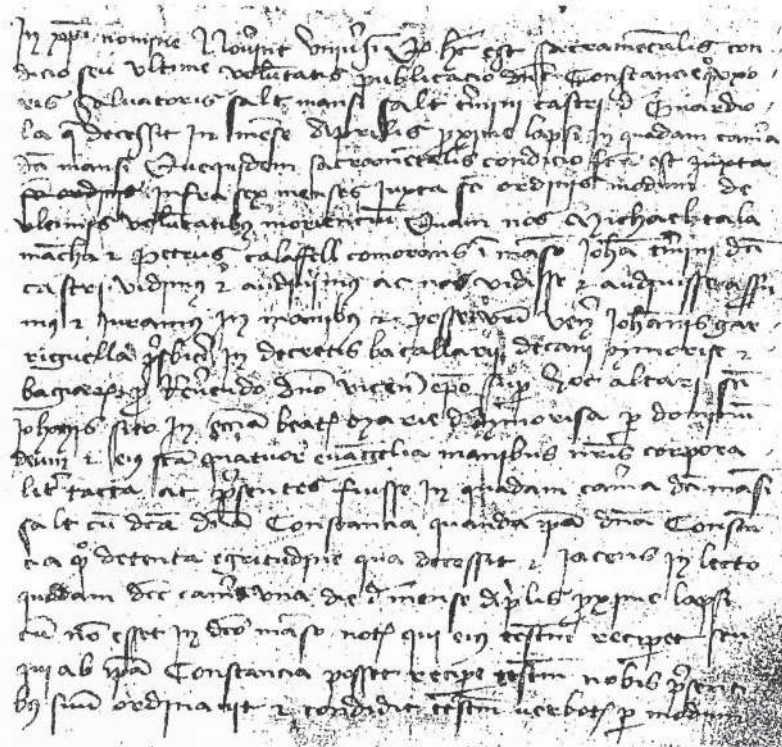
Fa un cert temps, que uns veïns de Sant Salvador de Guardiola, m'informaren que a un centenar i escaig de metres del seu mas, hi ha un indret conegut sota el nom de **Santa Margarida** i que els seus avis els comentaven de l'existència d'una antiga capella i un possible fossar a l'indret esmentat, doncs s'hi trobaren algunes restes humanes, prova d'un antic cementiri, molt possiblement d'àmbit familiar.

M'hi vaig atansar un parell o tres de cops a fi d'observar el lloc en qüestió, sense cap altre interès, degut certament, per manca de més informació, tot i tenir-ho sempre a la ment.

En la recerca respecte a tot allò que fa referència a Guardiola, i com no, a Salelles, arribà a les meves mans el testament de *Valentí Seravija* (avui Servitge), hereu del mas Montgròs de dit terme, llegant al seu nebot Jaume Seravija, del mas Servitge (avui can Batlle), el següent:

" Item. Deix i llegue a la capella de Santa Margarida que és del hereu del mas Seravija de dit terme de Guardiola, la qual està construïda dins la heretat de dit mas Seravija, sis lliures m.b. per lo que apareixerà al hereu de dit mas Seravija ésser més convenient fer a l'altar de Sant Valentí de dita Capella."

El document porta data de 16 de març de l'any 1654, i aixecat pel notari Joan Serra.

Aquesta troballa no feia altra cosa que confirmar la informació verbal dels esmentats veïns, que dit sia, mai vaig dubtar de les seves paraules.

Continuant la recerca, la sort em feu a l'abast dos nous testaments, els quals reculen en dos-cents anys l'existència de la capella. El document anota les últimes voluntats de *Constança*, muller de Salvador SALT, masia de Guardiola. Diu així:

*"Dómina Constance, uxoris Salvatoris Salt, di mansi Salt términi
castri Sancti Salvatoris de Guardiola ...*

... Item: lego capella Santa Margarida de Guardiola XII denarios."

També fa una deixa a "*Sancti Saturnini de Salelles XII denarios.*"

Dins el mateix testament o últimes voluntats de Constança, esmenta la mateixa deixa dels dotze diners a la "*capella de Sancti Petri de Monistroli de Rajadello*".

La data: 7 de maig de l'any 1543.

Aquesta darrera afirmació ens pot fer creure que es tracti d'una capella que desconexem, si fem cas d'algunes de les deixes testamentàries que separen o diferencien si es tracta d'una capella o altar d'un sant determinat. Intentarem esbrinar-ho si és possible.

El següent document es refereix a un veí de Vallformosa, *Pere Sagristà*, del mateix mas Sagristà i ens manifesta també les seves deixes:

"... Item Lego capella Sancta Margarida de Guardiola XII denarios i també la mateixa quantitat a Sant Saturni de Salelles."

Dit testament és datat a 2 de juliol de l'any 1448.

Continuant la nostra petita història cal esmentar -de moment- la darrera informació apareguda. Es tracta d'un nou testament el qual prové de Salelles. L'hereu del mas GALÍ, conegut actualment com a cal Genovès, una de les cases que formaven l'antiga sagrera, en *Geraldus Galini*, davant del notari Pere de Bellsolà, el dia 29 de desembre de l'any 1357, entre altres donacions llegà a:

"... Item. dono a l'altar de Sancti Saturnini VI solidos i a l'altar de Sant Salvador de Guardiola, XI diners, i a SANTA MARGARIDA et SANCTI PETRO DE SA SERRA, de Guardiola, VI diners a cadascuna."

Amb referència al mas Servitge (1) podem dir que la data més reculada que hem pogut localitzar ens situa al 24 de gener de l'any 1317 quan en Bernat Seravija casa amb la filla de Raimundus de Moraria (2). Aquest, era l'amo i senyor del mas Servitge de Guardiola, que donà en dot als nuvis: en Bernat i Guillermona.

Les pedres d'aquesta capella, o la majoria d'elles, sembla que s'utilitzaren per aixecar un petit mas, dins el mateix raval, mas que avui resta en un estat de total deteriorament i deshabitat de temps.

Intentarem esbrinar, si ens és possible, un xic més del camí seguit per la desapareguda capella de SANTA MARGARIDA del mas Servitge de Sant Salvador de Guardiola.

Documents:

AHPM.698 (Liber Testamentorum XVII)

AHPM.696 (Liber Testamentorum XV)

AHPM. (Liber Notularum) B. Bellsolà

(1) Raimundus de Moraria -Morera-, residia al mas Centelles de Rajadell.

(2) El mas Servitge, era propi al 50% entre ell i els Junyent de Rajadell, per línia materna. Per això signen la donació en Morera i Romia, la vídua de Pere Roca.

Activitats

Diumenge
4
Febrer

EXCURSIÓ "POBLA DE CLARAMUNT I PIERA"

AMB COTXES PARTICULARS / MATINAL

Hora de trobada: 8:30 h
Lloc de concentració: Plaça Infants / Manresa

Diumenge
11
Febrer

VISITA GUIADA "FUNDACIÓ MESTRES-CABANES"

MATINAL

Hora de trobada: 11:15 h
Lloc de concentració: Plaça Major / Manresa

Dissabte
Diumenge
17 i 18
Febrer

EXPOSICIÓ "MAQUETES DEL ROMÀNIC CATALÀ"

CONJUNTAMENT AMB LA FIRA/MERCAT MEDIEVAL

Horaris: D'11:00 a 14:00 h (matí) i de 17:00 a 20:00 (tarda)
Lloc: Seu Social d'AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES
Baixada de la Seu, 3 / Manresa

Diumenge
4
Març

EXCURSIÓ "TARRAGONA I CONSTANTÍ"

AMB AUTOCAR / UNA JORNADA

Visites: **Ciutat Romana de Tarragona, Centelles, Constantí**
Hora de trobada: 7:30 h
Lloc de concentració: Plaça Infants / Manresa

Inscripcions: **Socis**, a partir del dia 12 de febrer
No socis, a partir del dia 15 de febrer a
VIATGES MASSANÉS, Carrer del Born / Manresa
(Places limitades a la capacitat de l'autocar)

Diumenge
25
Març

EXCURSIÓ "RUTA DEL MONCAYO"

AMB AUTOCAR / UNA JORNADA

Visites: **Monasterio de Veruela, Tarazona**
Hora de trobada: 6:00 h (COMPTE!, amb l'*hora nova*)
Lloc de concentració: Plaça Infants / Manresa

Inscripcions: **Socis**, a partir del dia 5 de març
No socis, a partir del dia 8 de març a
VIATGES MASSANÉS, Carrer del Born / Manresa
(Places limitades a la capacitat de l'autocar)

Amb el suport de

CAIXA CATALUNYA